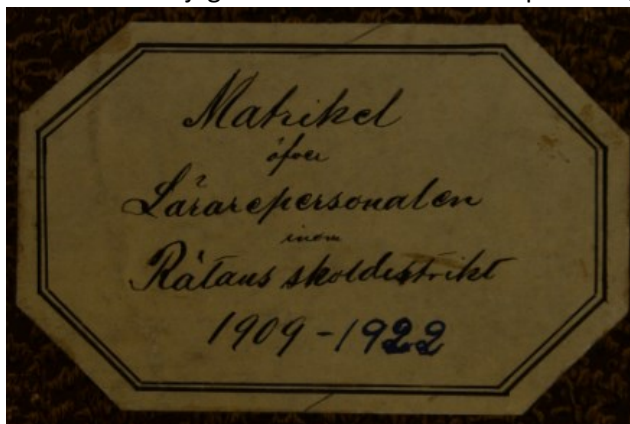

Vilka var **lärarinnorna** som ansvarade för utbildningen i Klaxåsen och Bryngelhögen? Jag har sett bilder på dem samt läst och hört kortare berättelser om deras liv och gärningar. Upptäckter vid besök på landsarkivet i Östersund och kommunarkivet i Svenstavik i början av oktober 2020 gör att jag nu vet lite mer om tiden från 1909 till omkring 1935. Det innebär att jag får återkomma med kompletteringar om den tidiga undervisningen som be-

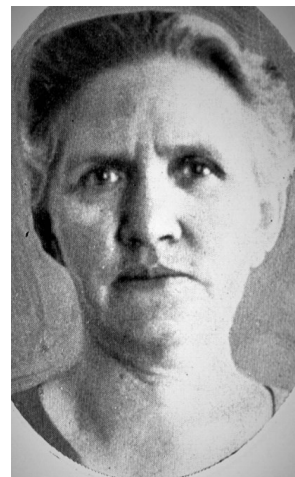
drevs på gårdarna, i skolan på Kvarnbacken och tiden fram till att skolan i Nederhögen ersatte byskolorna. Mina källor är "Matrikel öfver Lärarepersonalen inom Rätans skoldistrikt 1909 – 1922", de dagböcker med examenscataloger som lärarinnorna förde, kyrkbokföringen och vad som hittats när jag sökt på nätet. Innan jag berättar om lärarinnorna lite allmänt om folkskolan. År 1842 beslutade Sveriges riksdag om att allmän folkskola skulle införas.

Det krävdes då att alla Sveriges socknar och församlingar inom fem år skulle ordna skollokaler och anställa lärare. Här ska tilläggas att skolor för barn fanns långt tidigare på flera ställen i landet. Lärarna kallades folkskollärare och var klasslärare som utbildades vid så kallade folkskoleseminarier. I 1878 års stadga föreskrevs en sexårig folkskola med tolv kurser. Det fanns även klass 7 och 8 vilka var frivilliga och brukade kallas fortsättningsskola. Från 1877 utgick statsbidrag för dessa. På tal om statsbidrag så utgick ett sådant även för lärarlöner. Socknen fick från 1909 till 1914 333,33 kronor per år och tjänst. Från och med 1914 ökades beloppet till 450 kronor. År 1919 infördes en ny undervisningsplan för folkskolan (UPL 1919) och i den avskaffades katekesen inom kristendomsundervisningen.

Nedan handlar om lärarinnorna i "Bryngelhögen Klaxåsens flyttande folkskola". Först ut 1909 är:

Ingeborg Larsson född 1887-07-25, examineras 1908-12-19 i Östersund och direkt från skolbanken anställs hon som ordinarie folkskollärare i Rätans socken 1909-01-07. Hon tjänstgör 21,5 vecka under 1909 för en kontant årslön av 500 kronor. Var hon hade sin bostad under vistelsen i sörbyarna framgår inte av kyrkböckerna. Hon avslutar sin anställning i denna del av socknen och flyttar 1909-09-15 till en tjänst i Handsjön. Där verkar hon enligt en uppgift till 1921-10-10 då hon ersätts av Svea Blomqvist sedermera gift Andersson och verksam i Klaxåsen. **Ingeborg** flyttar fram och tillbaka mellan sin födelsesocken Ås och Handsjön under och omkring 1914. Den 21 januari 1921 anges hon som utflyttad från Handsjön till Hackåsen i Oviken. Där har hon fått en tjänst i Vattjoms småskola. **Ingeborg** går ur tiden 1959-02-06 som ogift skriven på Stuguvägen i Östersund.

Irma Helga **Lilly Edlund** född 1890-07-20 i Stockholm. Som **Ingeborg** examineras hon 1908-12-19 i Östersund och anställs som ordinarie folkskollärare i Rätans socken 1909-09-15. Hon tjänstgör, för samma årslön som sin föregångare, i 13 veckor under 1909 och 21,5 under 1910. Hon slutar sin tjänst på egen begäran 1910-06-01. Rätans kyrkböcker avslöjar inget om vare sig in- eller utflyttning. Hon finns inte i församlingsboken för någon av sörbyarna. Hon avlider i Uppsala på Luciadagen 1972. Bilderna på nästa sida visar att hon innan dess gör studiebesök vid Frösö kyrka läsåret 1912 – 1913 och är en av Östersunds folkskolors lärare i september 1919. Hon gifter sig 1929 med Bror Högberg från sin födelseförsamling i Stockholm.

Den examenskatalog som både **Ingeborg** och **Lilly** signerar från och med vårterminen 1909 till och med vårterminen 1910 är rubricerad Kvarnbackens skola. Hötsterminen 1910 är den första i den nya skolan i Bryngelhögen. En ny kraft anländer.

Selma Charlotta **Cassel** är städslad som den nya lärarinnan. Hon är född 1891-09-14 i Larvik Norge, examinerad 1910-05-21 i Östersund och börjar som ordinarie folkskollärare i Rätans socken 1910-09-15. Hon tjänstgör första året för samma årslön som sina föregångare. Fram till det att hon avslutar sin anställning den 6 juni 1915 har lönen ökat till 600 kronor inklusive ett statsunderstött arvode för undervisning i slöjd.

Farfar och **farmor** betygssätts av Selma vårterminen 1911. Den yngre **Anna** överglänser den äldre **Erik** i så gott som alla ämnen som är gemensamma. Ingen av dem verkar vid den tiden ha haft någon sångröst och **Selma** anger att **farfar** inte är flitig. Båda flyttas upp till nästa klass.

Selma flyttar enligt kyrkböckerna till Revsunds socken i december 1915. Skolan är belägen i Stavre och från Frösön ansluter hennes föräldrar 1923. Fadern dör 1925 och 1926 avslutar Selma sin anställning och flyttar med sin mor till Åkers socken i Södermanland för en tjänst på Berga skola. Av en annons i "Svensk Läraretidning" 1929 framgår att hon fick ett förtroendeuppdrag i Strängnäs sortens småskolläraryörening. Åkers hembygdsförening skriver om hennes slöjdekunskaper när det nämns att hon som lärarinna på Krutbrukets skola, dit hon kom 1931, ansvarar för vävandet av en flossamatta till Åkers kyrka. **Selmas** mor avlider 1942 och hon flyttar i november 1943 till Tosterö skola i Strängnäs landsförsamling. I november 1944 flyttar hon till Munken 1 i staden. **Selma** återvänder till Jämtland, utforskat när, och avlider på Frösön 1966.

Sveriges småskolläraryörening.

Ny lokalförening — Strängnäs sortens — bildades i Fogdö den 21 maj. Att fungera som styrelse till föreningens möte i höst valdes fröknarna Selma Cassel, Åkers styckebruk, ordförande, Agnes Pettersson, Helgarö, sekreterare, Karin Gustavsson, Fogdö, kassaförvaltare.

Märta **Olava Sjögren** är född 1896-04-21 i Älvros, examineras 1915-05-27 i Östersund och anställs som ordinarie folkskollärare i Rätans socken tolv dagar innan hon tar examen. Årslönen är densamma som för Selma de första två åren. Från 1917 är den 625 kronor. Hon är i tjänst fram tills hon anges avgå 1920-09-01. Vid den tiden hade hon kanske andra yrkesplaner då hon 1920-11-07 gifter sig med Halvar Andersson från Klaxåsen. Av "Liggare över lärare och lärarinnor 1888 – 1932" framgår att hon är tillbaka i Bryngelhögen/Klaxåsen vårterminen 1921 och stannar till hon avgår på egen begäran efter vårterminens slut 1922. Under denna tid finns det ytterligare lärare verkamma vid skolorna. Under 1924 undervisar hon sammanlagt sju månader i Digerbergets skola. Våren 1925 är hon åter i Klaxåsen.

Olava flyttar till Härnösand i november 1938. Här återfinns hon i arbetsledningen på stadens sjukhus. Hennes äktenskap med Halvar Andersson upplöses av häradsrätten i Bergs tingslag i december 1941. Domen vinner laga kraft i januari 1942 och i oktober samma år flyttar hon till Torps socken i Ånge kommun. Var hon bor och verkar mellan 1942 och oktober 1964 är outforskat. Avlider gör hon ogift i Säbrå socken, Härnösands kommun.

Om **Selma** och **Olava** berättas det även under knappen "Skolfoto" på www.anhalten.se

Elsa Sofia Magdalena **Öberg** född 1897 i Själeuvad i Ångermanland anges att som oexaminerad ha varit lärarinna i Klaxåsen från höstterminen 1920 till och med vårterminen 1922. Enligt flyttlängden är hon skriven i socknen från 1921-02-24 inflyttad från Gävle. Den 30 december 1921 gifter hon sig i Rätan med Anders Andersson från Klaxåsen. Hon blir därmed svägerska med lärarkollegan **Olava**. Den 22 juli 1926 vinner **Elsas** och Anders skilsmässa laga kraft. **Elsa** tar med sig de två barnen till Gävle och där ansluter även hennes föräldrar. Hon avlider ogift i Gävle sommaren 1971.

Hulda **Alfrida** Amalia **Flinkfelt** (gift Lundström) född i Arjeplog 1890 anges som examinerad från Murjeks lärarseminarium i Jokkmokks kommun i juni 1916. Hon innehar en lärartjänst i Klaxåsen från och med höstterminen 1922 till och med vårterminen 1923. Före tjänsten i Klaxåsen har **Alfrida** undervisat i Sorsele och Arjeplog. Med åtta års erfarenhet fortsätter hon i mars 1924 till Junsele. Med sig har hon sin dotter vars nedkomst noteras i kyrkboken ha skett i Björkvik Södermanlands län den 22 augusti 1923. Dottern döps veckan efter till Karin Gunhild. Vem som är far finns inte antecknat. I Junsele socken får hon tjänst i den lilla byn Västerås. År 1936 bär det av till byn Övra alldeles på gränsen till Lappland. Innan dess har hon i januari 1926 gift sig med Frans Viktor Lundström från Arjeplog och fått ytterligare två döttrar. **Alfrida** slutar sina dagar i Arjeplog den 3 mars 1958.

Edit Ottilia **Jonsson** (gift Hellman) född 1900 i Rätan anges att som examinerad lärarinna 1919-05-28 ha varit verksam i Bryngelhögen från höstterminen 1920 till och med vårterminen 1922. Hon är dotter till bagaren Per Jonsson från Hackvads socken i Närke vilken 1880 flyttade från Haverö till Rätansbyn. Mor är Sigrid Granlund från Rödön härstammande från Storgården i Aspås. **Edit** (inte på bild) är lillasyster till Stina Esbjörnsson (på bild) mångårig lärarinna socknen, först i Digerberget och sedan i Söderhögen.

Edit gifter sig, bosatt och verksam som lärarinna i Överhogdal, i Rätan 25 december 1925. Brudgummen är den i Rätan blivande konsumföreståndaren Nils **Gunnar** Hellman född 1895 i Björkvik Södermanlands län. **Gunnar** är vid giftermålet även han bosatt i Överhogdal. Han blir 1939 varuhuschef i Borlänge och avlider där 1967. **Edit** avlider i Borlänge 1984.

Svea Vilhelmina Blomqvist född 1903-10-05 i Färila Hälsingland och har sin examen från Östersund 1923-05-28. Hon började i Digerberget hösten 1921 anställd på sina läroverksmeriter. Innan valet föll på småskoleseminarium så gick **Svea** på läroverk i Karlstad. Det berodde säkert på att hennes Färlafödde pappa gifte sig i Värmland med Elisabet Magnusson från Grava i Karlstads kommun. Han försörjde familjen som fabrikör av lådor i Frykerud Kils kommun. Svea gifte sig nyårsafton 1926 med Nils, yngre bror till Halvar och Anders som tidigare äktat lärarinnor i byn. Äktenskapet varar i 45 år tills Nils avlider i augusti 1972. Av Sveas liv i Rätans socken återstår då inte fullt fyra år. Under de åren kan hon se tillbaka på ytterligare år som lärare efter perioden från och med höstterminen 1923 till och med vårterminen 1932. Hon har även hunnit med att vara ledamot i både IOGT och kyrkofullmäktige samt varit gruppledare i Lottakåren.

Anna Gölin **Olava Afzelius** (gift Andersson) född 1900 i Rätan anges att som examinerad lärarinna 1920-06-02 ha varit verksam i Bryngelhögen från höstterminen 1922 till och med vårterminen 1928. Hon är till en del grundligt rotad i Bryngelhögen då morfars farfars farfars far är Måns Persson född där 1638. Far är handlande Per Andersson Afzelius från Näs. Familjen flyttar till Tännäs 1903 och sedan via en mellanlandning på sex månader i Klaxåsen till Ytterhogdal 1909. Hon gifter sig i Berg 1923 med mannen till höger Einar Andersson. Han är skogvaktare anställd av Iggesunds Bruk och vid giftermålet bosatt i Bryngelhögen. Född 1895 i Enånger Hälsingland dör han i Färila 1955. **Olava** är sedan änka 30 år innan hon avlider bosatt i Järfälla utanför Stockholm.

Dagmar Maria Vallberg (gift Jonsson) född i Risbäcks socken i Västerbotten 1906 och examinerad i Härnösand 1928-06-04. Enligt en uppgift tjänstgjorde hon som lärare i Bryngelhögen från 1930 till 1936. Enligt matrikeln så sa hon på egen begäran upp sin anställning efter höstterminen 1932. Det kanske var ett uppehåll eftersom hon flitigt vidareutbildade sig. Hon fick träning på "Etisk-pedagogiska institutet" i Uppsala. Hon vistades vid två tillfällen i Tällberg, mellan Leksand och Rättvik, i Dalarna. Där fanns mellan 1927 och 1971 "Siljansskolan" där Harald Alm bland annat höll sommarkurser för vuxna i psykologiskt-pedagogiska och humanistiska ämnen. Hon uppges även ha fortbildat sig i skidåkning i Storlien. Enligt kyrkböckerna flyttade hon till Myssjö socken i oktober 1936 och fick där tjänst i Kövra skola. **Dagmar** är, enligt handlingar på Riksarkivet, 1941 en av 8632 medlemmar i "Svensk Opposition". En sammanslutning av som bildades som

en utbrytning ur "Sveriges Nationella Förbund" 1941. Efter krigsslutet fick organisationen namnet "Nysvenska rörelsen" och dess ledare var fascisten och förintelseförnekaren Per Engdahl. John, den man **Dagmar** gifter sig med 1950-06-25, hittar jag inte i förteckningen. Vi får hoppas att hon kom på andra tankar. Om hon förmedlade ömkliga idéer och föreställningar under sin tid som lärare i Bryngelhögen så verkar de inte ha slagit dokumenterad rot då ingen med adress i Rätans socken finns bland de 8632. **Dagmar** har varit en flitig skribent i "Oviks- och Myssjöbygden" en årsbok som sedan 1957 utges av Myssjö-Ovikens hembygdsförening. Hon bidrar med artiklar från 1959 till 1992. Dottern till prästen och homeopaten i Indal (Sundsvalls kommun), som envist kämpade mot att vaccinera mot smittkoppor, går ur tiden i oktober 1996.

Aina Torida Westman (gift Ericsson) är född i Bodsjö socken i Bräcke kommun 1905 och examinerad i Östersund 1926. Hon påbörjar enligt matrikeln sin lärargärning i socknen i Vitvattnet vårterminen 1929. Kyrkböckerna anger att hon kommer till Vitvattnet från Östersund i november 1930. Via tjänst i Rätansbyn kommer hon till Bryngelhögen höstterminen 1932. Ainas fortbildning inriktar sig enligt uppgift mot hembygds-kunskap, sjukvård och sexualkunskap. Som sin kollega i Klaxåsen fungerar hon en tid som ledare inom Lottakåren. Hon gifter sig med Oskar 1934. Han är från Vitvattnet och har vitt grenande släktkopplingar i bygden, ända ned till **Ainas** elever. I december 1934 flyttar hon och maken till Skålan i Klövsjö socken. Där föds sonen Gunnar.

Familjen är åter till Rätansbyn i oktober 1935. Aina avlider i Sundsvall 1996.

När jag går igenom dagböckerna med examenscataloger noterar jag att ytterligare lärarinnor varit aktiva i Bryngelhögen under åren 1922 och 1929. De som redovisas nedan finns inte upptagna i matrikeln och/eller har enligt matrikeln haft tjänst på andra skolor i socknen. De har varit aktiva mellan ett antal veckor upp till terminer. Någon har återkommit vid fler än ett tillfälle.

Ebba Yngström (bilden till höger) är antecknad för att ha undervisat i sex veckor i november och december 1924. Hon är född 1902 i Guldsmedshyttan Örebro län. Bilden på henne finns i en samling där även **Svea Blomqvist** förekommer. Av detta drar jag slutsatsen att **Ebba** examinerats från Östersund 1923. Hon fortsätter sin lärargärning i Jämtland närmare bestämt i Gastsjö i Hällesjö socken Bräcke kommun. På bilden nedan ses hon med sina elever. Källorna berättar inte när fotografiet är taget. När hon avlider i december 1973 har hon återvänt till Närke och Långbro socken.

Olava Sjögren finns kvar i bygden så det är inte orimligt att hon räddat undervisningen vid fler än ett tillfälle innan hon flyttar till Härnösand 1938.

Ragnhild Zakrisson är lärare i Bryngelhögen de två första månaderna 1925. Jag hittar inga uppgifter som säkert kan kopplas till en person med den namnkombinationen.

Anna Andersson, bilden till höger, verkar ha undervisat under både 1922 och 1925. Född i Hackås 1881 med examen från Östersund 1899 verkar hon definitivt ha återvänt till hembygden och Östnårs småskola 1926. Hon ser ut att ha arbetat sig hemåt då hon även varit lärare i Överberg Svegs socken samt i Salsån och Rogsta i Bergs socken. **Anna Juliana** går ogift ur tiden på luciadagen 1947 bosatt i Näcksta.

Astrid Stjernström finns på skolan i Bryngelhögen två veckor i november 1928. **Astrid** Karolina föddes 1905 i Lockne och jag hittar henne som småskolelärarinna i Alsen. Där verkar hon bli kvar och gifter sig till efternamnet Jonsson 1936. Jag hittar inga uppgifter om var hon utbildats och jag saknar bild på henne. Dör gör hon i Östersund 1985.

En **Nanna Kastberg** finns på skolan i Bryngelhögen vårterminen 1929. Hilda **Nanna** Adolfina föds i Maria Magdalena församling Stockholm 1901. Hon avlider kallad **Hanna** ogift på ålderdomshemmet i Långsele 1987. Hon ser ut att genom sitt liv och sin karriär alternerat mellan Stockholm och Väster-norrland samt Jämtland. Jag hittar inga uppgifter om var hon utbildats och jag saknar bild på henne.

Stina Grubb född i Klövsjö 1905 och examinerad i Östersund 1926. Den största delen av sin aktiva karriär i Rätans socken utförs i Sörtjärn med start 1928 och avslutas med en månad i Digerberget 1932. Innan tiden i Sörtjärn verkar hon i Bryngelhögen höstterminen 1928. Andra källor redovisar att hon lämnar Rätans socken för Torps socken i Medelpad först 1933. Kyrkböckerna anger att hon först flyttar till Klövsjö i juli 1932. Det kan bero på att hon gifter sig med Johan Erik Holger Borg från Los i Hälsingland det året. Denna Klövsjöbördiga kvinna får sedan två egna barn innan hon återgår till läraryrket i Hjält-anstorps skola vårterminen 1944. Det är nära till Klövsjö så visst är vi avlägset släkt. Per Esbjörnsson (f 1590), Gussorm Kjellsson och Gunbiörn Olsson lurar alla i bakgrunden. **Stina** avlider 1982 bosatt i Härnösand.

Elin Karolina **Larsson** född Berg börjar sin lärarbana i Rätans socken höst-terminen 1914 och avslutar sin första anställningsperiod på egen begäran efter höstterminen 1917. Var hon under denna tid var verksam har jag inte lyckats lista ut. **Elin** är född 1892-01-04 i Sköns socken utanför Sundsvall, examen tar hon i Östersund 1914-05-26. Innan hon börjar som ordinarie i Bryngelhögen 1936 är hon från höstterminen 1919 till övervägande del verksam i Vitvattnet. Från 1917 till 1920 hinner hon med att gifta sig och få tre barn. **Elin** gick även kurser på Svenska kyrkans lekmannaskola i Sigtuna. Skolan grundades 1922 och låg under Svenska kyrkans diakonistyrelse. Uppgiften var att utbilda lek-män för kyrkligt arbete, främst sådan som *”utan fast anställning vilja som medhjälpare åt präster-skapet deltaga i församlingsarbete eller annan likartad verksamhet inom svenska kyrkan”*. Gymnastik verkar ha varit ett intresse. Hon gick kurser i ämnet samt lek och sexualundervisning. Elin stannar liv-et ut i Rätans socken. Hon blir änka 1972 efter Johan Larsson och dör i april 1981. Lärarinnor kom, gick och några återvände efter studier och/eller barnafödande. Alla var inte ordinarie utan då som nu fanns vikarier och extra ordinarie personal. Följande är ett utdrag från *”Sveriges land och folk*:

historisk-statistisk handbok” daterad 1915 skriven av statistikern Joseph Guinchard. En samtida skribent lär oss om seminarierna, dess elever och deras arbetsförhållanden.

Småskoleseminarier. Examen för anställning såsom småskollärare avlägges vid särskilda småskoleseminarier, som äro upprättade av Staten eller av lands-ting eller av enskilda personer, som därtill erhållit Regeringens tillstånd. Småskoleseminarierna stå under uppsikt av Folkskolöverstyrelsen och därjämte under tillsyn av en inspektor, som förordnas av samma myndighet. Till lärare får ingen antagas, mot vars lämplighet Folkskolöverstyrelsen har något att erinra. Med ett sådant seminarium skall en småskola vara förenad, i vilken eleverna erhålla övning att undervisa.

Vid varje folkskola skall finnas minst en *ordinarie* lärare eller lärarinna. Denna tjänst kan sökas endast av sådan person, som har folkskollärarkompetens. Ansökningarna prövas av skolrådet, som kan kalla en eller flera av de sökande till prov och därpå uppsätter tre av dem på förslag i ordning efter förtjänst. Valet sker på kyrkostämman.

Ordinarie folkskollärare kan icke skiljas från sin plats, utan att han visat sig oskicklig till eller försumlig i förrättande av sin tjänst eller ådagalagt sådant uppförande, att han ej bör såsom lärare längre bibehållas. I sådant fall äger skolrådet tilldela honom varning. Först sedan denna befunnits fruktlös, kan skolrådet skilja den felaktige från hans befattning. Över varning och avsättning kan läraren anföra besvär hos domkapitlet och i sista hand hos Regeringen.

Icke ordinarie lärare äro: *extra ordinarie* och *vikarierande*, som undervisa vid folkskola och äga folkskollärarkompetens; *biträdande*, som på vissa orter anställas på folkskolans nedre stadium men sakna folkskollärarkompetens; lärare vid *mindre folkskolor* och *småskolor*, som endast behöva äga småskollärarkompetens; samt lärare i *övningsämnen*. De icke ordinarie lärarna antagas av skolrådet på överenskomna villkor för viss tid eller tills vidare. Lärare vid småskola kunna i vissa fall erhålla en fastare ställning.

För befrämjande av folkundervisningens ävensom kårens intressen hava lärarna och lärarinnorna vid folkskolorna bildat flera *föreningar*. Den mest betydande av dessa är Sveriges allmänna folkskollärareförening, som för närvarande räknar omkring 13 500 medlemmar. Därefter kommer föreningen »Folkskolans Vänner» med omkring 4 400 medlemmar. Av *facktidsningar* för folkskolan äro »Svensk läraretidning» i Stockholm och »Folkskolans vän» i Göteborg de förnämsta.

Det fanns manliga lärare i Rätans socken under denna tid men de var få. Varför en sådan övervikt av kvinnor? Nedan redovisas ett svar på den frågan. Jag hittar det i en magisteruppsats från 2015 i Pedagogisk yrkesverksamhet författad av Maria Bergman vid Umeå universitet. Under rubriken "Att utbildas till småskollärarinna – ett förstahandsval eller ett val av omständigheterna?" skriver hon bland annat följande: "Från början fanns inga utbildningskrav för att jobba inom småskolan, de som rekryterades, vanligtvis kvinnor, blev antingen utvalda av församlingens präst, en förälder eller manlig folkskollärare. Sättet som detta återges i litteraturen framgår att det ansågs vara ett privilegium att utses, samtidigt som tillbörlig tacksamhet var förväntad. Den kvinnliga småskolläraren var ett billigare alternativ och kategoriserades därmed redan från undantagsformernas tillkomst, längst ner i

skolans hierarki." Hon fortsätter: "Det räckte med att det fanns en manlig folkskollärare som kunde övervaka och ge småskolläraryrket den kunskap hon behövde. Det var även så de första småskolläraryrket strukturerades när de väl kom till stånd, med de manliga folkskollärarna som ansvariga lärare, vilket tydligare säkerställde undantagsformerna och småskolläraryrket underordning." Men: "Inom skolans väggar fick lärarinnorna trots allt en stark maktposition. Genom betygssättningen avgjorde de vem som var begåvad och vem som inte var det, och de hade ett stort inflytande över barnens tankar, beteenden och normer genom att fastställa vad som var rätt och fel. Småskolläraryrket omständigheter och förutsättningar att undervisa och sätta betyg var till följd av detta oändligt och samtidigt begränsat. Den tydliga kontrollen i klassrummet hade liten motsvarighet utanför skolans fyra väggar, vilket samtidigt ifrågasätter småskolläraryrket som ett attraktivt första handsval." Maria fortsätter med att hänvisa till Margaretha Mellbergs avhandling från 1996: Pedagogien och det skrivna ordet. Mellberg lyfter här fram tre antaganden till varför kvinnor valde småskolläraryrket framför folkskolläraryrket: "... småskollärare blev den som inte passade som folkskollärare; småskolläraryrket kom till eftersom det behövdes en underordnad grupp lärare; småskolläraryrket var kortare än folkskolläraryrket och inte lika kostsam. Medan det första antagandet avvisades, fanns det hos det andra antagandet, enligt Mellberg, intressanta aspekter sett till utvecklingen från ett ovanifrån perspektiv och de politiska beslut och debatter som pågick. Det fanns dock vissa frågor som Mellberg föreföll sakna tydliga svar på, men hon uteslöt inte det andra antagandet. Det tredje antagandet lyftes fram som ett logiskt resonemang, någon med begränsade resurser valde knappast det dyraste alternativet. Hon betonade dock att antagandet utgick från att valet att bli småskollärarinna innebar en förbättring och statushöjning i jämförelse med att inte utbildas. Något vilket i sin tur bör ha indikerat att småskolläraryrket kom från ett lägre socialt skikt än lärarinnorna i folkskolan. Samtidigt visade Mellbergs undersökning att det inte var så stora skillnader i socialt ursprung mellan kvinnor vid de olika utbildningarna. Småskolläraryrketens popularitet och de hårda antagningskraven vid seminarierna klagade snarare att de kvinnor som sökte sig till småskolläraryrket varken var obegåvade eller kom från de lägsta skikten av samhället, de var helt enkelt ute efter att förändra sin situation till det bättre."